

«Təsdiq edirəm»
Tədris məsələləri
üzrə prorektor v.i.e.
dos. Zaur Məmmədov
"12" 09 2025-ci il

FƏNN SİLLABUSU

İxtisas: 050809-Turizm bələdçiliyi

Fakültə: İqtisadiyyat və idarəetmə

Kafedra: Tarix və onun tədrisi metodikası

I Fənn haqqında məlumat:

Fənnin adı: Memarlığa giriş

Fənn proqramı: Tarix və onun tədrisi metodikası kafedrasının 09.02.2022-ci il tarixli qərarı ilə təsdiq edilmişdir. (protokol N7)

Kodu: İPF-B13

Tədris ili: I (2025-2026) Semestr: I

Tədris yükü: Cəmi 40 saat. Auditoriya saati 14 saat (10 saat mühazirə, 4 saat seminar)

AKTS üzrə kredit: 4 kredit

Tədris forması: Qiyabi

Tədrisin dili: Azərbaycan dili

II Müəllim haqqında məlumat:

Adı, soyadı, dərəcəsi: B/m.Nəsirli Vüsal İbrahim oğlu

Kafedranın ünvanı: Lənkəran ş., Ə.Məmmədov 22

Məsləhət günləri və saati:

e-mail ünvanı: vusalnasirli@gmail.com

III Təvsiyə olunan dərsliklər və dərs vəsaitləri:

Əsas ədəbiyyat

1. Azərbaycan arxeologiyası altı cildə I cild, Şərq-Qərb, Bakı, 2008
2. Azərbaycan arxeologiyası altı cildə VI cild, Şərq-Qərb, Bakı, 2008
3. Baxşəliyev V. Azərbaycan arxeologiyası, I cild Bakı, 2006
4. Azərbaycanın tarixi-memarlıq abidələri, Bakı, 2008
5. Salamzadə Ə.V. Əcəmi Əbubəkr oğlu və Naxçıvan memarlıq abidələri. Bakı, 1976.
6. Məmmədşadə K.M. Azərbaycan memarlığının Naxçıvan məktəbi abidələri. Bakı, 1985
7. Əmənzadə R. Azərbaycan memarlığında başdaşlar. Bakı, 1995..
8. Ахундов Д.А. Архитектура древнего и раннесредневекового Азербайджана. 1986.
9. Bayramov R. XI-XVIII əsrlər Azərbaycan memarlıq abidələrinin tipoloji təsnifatı. Bakı, 2013
10. Саламзаде А.В. Архитектура Азербайджана XVI-XIX вв. Баку, 1964.

Əlavə ədəbiyyat

1. Qaşqay S. Manna dövləti. Azərbaycan dövlət nəşriyyatı. Bakı, 1993
2. Aşurbəyli S. Qədim Bakının memarlıq binaları. // Azərbaycanı öyrənmə yolu. 1930.
3. Ciddi H.Ə. Gülüstan qalası. Bakı, 1967.
4. Саламзаде А.В. Архитектура мавзолеев Азербайджана XII-XV вв.Архитектура Азербайджана (очерки). Баку, 1952.
5. Амензаде Р. Ханегах-культовые комплексы средневековья.Архитектура и градостроительство. Баку, 2000.

IV Prerekvizitlər: Fənnin tədrisi üçün öncədən başqa fənnin tədrisi vacib deyil.

V Korekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxta başqa fənlərin də tədris olunmasına zərurət yoxdur.

VI Fənnin təsviri və məqsədi: Bu fənn Azərbaycanın memarlıq tarixinin əsas inkişaf mərhələləri haqqında məlumatı özündə cəmləşdirir, Azərbaycan memarlığının inkişaf xüsusiyyətləri, memarlıq məktəbləri, müdafiə, saray, xatirə, mülki və fərqli təyinatlı tikililər haqqında əhatəli məlumat verir, beynəlxalq və milli memarlıq üslubları haqqında təsəvvür yaradır.

VII Davamiyyətə verilən tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmaz, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII Qiymətləndirmə: Tələbələrin biliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 ballı tələbə semestr ərzində, 50 ballı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal

Seminar dərslərində fəaliyyətinə görə və 30 bal kollokviumların nəticələrinə görə. İmtahan biletinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir.

Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzərə alınır.

Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

-10 bal- tələbə keçirilmiş materialı dərindən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir.

-9 bal-tələbə keçirilmiş materialı tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzusunun mətnini tam açə bilər.

-8 bal-tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir;

-7 bal- tələbə keçirilmiş materialı başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırə bilmir

-6 bal- tələbənin cavabı əsasən düzgündür.

-5 bal-tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir.

-4 bal- tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir;

3 bal- tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırə bilmir;

1-2 bal- tələbənin mövzudan qismən xəbəri var.

-0 bal- suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladıqı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladıqı bala əlavə olunur.

Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahanaqədərki ballar əsasında)

91 – 100 bal	əla	A
81 – 90 bal	çox-yaxşı	B
71 – 80 bal	Yaxşı	C
61 – 70 bal	Kafi	D
51 – 60 bal	qənaətbəxş	E
51 baldan aşağı	qeyri-kafi	F

IX Davranış qaydalarının pozulması:

Tələbə Universitetin daxili nizam-intizam qaydalarını pozduqda əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir görələcək.

X Təqvim planı: (10 saat mühazirə, 4 saat seminar)

Nö	Keçirilən mühazirə və seminar mövzularının məzmunu	Müh.	Sem.
1	Mövzu. Memarlığa giriş fənninin predmeti, məqsəd və vəzifələri. Memarlıq, inşaat sənətinin təşəkkül tapması və erkən dövrü Plan: 1. Memarlığa giriş fənninin predmeti, məqsəd və vəzifələri 2. Azərbaycanda evtikmə ənənəsinin yaranması, möhrə və çiy kərpic memarlığının təşəkkül tapması 3. Neolit-Eneolit dövrü memarlığı 4. Tunc və ilk dəmir dövrü memarlığı Mənbə: [2;3;9;10]	2	2
2	Mövzu. Manna dövlətində şəhərsalma və memarlıq. Antik dövr Azərbaycan memarlığı və inşaat sənəti. 1.Manna dövlətinin şəhər qalaları haqqında yazılı mənbə məlumatı (mixi yazılan) 2. Qala Sərənc, Siyahtəpə və Oğluqala abidələri. Həsənli yaşayış yeri. 3. Albaniya dövlətində memarlıq 4. Atropatena dövlətində memarlıq Mənbə: [1;4;10;11;12]	2	
3	Mövzu. Azərbaycan memarlığı erkən orta əsrlər dövründə. Azərbaycan memarlığı IX-XI əsrlərdə 1. Albaniyanın xristian memarlıq abidələri 2. Ərəb işğalı dövründə Azərbaycan memarlığının inkişafı 3. Azərbaycanda İslam memarlığının təşəkkül tapması Mənbə: [1;6;7;8;9; 10;12]	2	

4	Mövzu. Səlcuqlar dövründə Azərbaycanda şəhərsalma və memarlıq. 1. Səlcuqlar dövründə şəhər istehkamları, ictimai-dini binalar 2. Şəhər abadlığı problemlərinin həlli 3. Səlcuq dövrü memorial-xatirə abidələri Mənbə: [2,8;10]	2	2
5	Mövzu. Səlcuqlar dövründə Azərbaycanda memarlıq məktəbləri. Azərbaycan memarlığı XIV-XVII əsrlərdə. Azərbaycan memarlığı XVIII-XX əsrlərdə 1. Şirvan-Abşeron, Arran, Naxçıvan-Marağa, Təbriz-Zəncan memarlıq məktəbləri 2. XIV-XVII əsrlərdə Azərbaycan memarlığı 3. XVIII-XX əsrlərdə Azərbaycan memarlığı 4. XVIII-XX əsrlərdə Azərbaycan memarlığı Mənbə: [1;6;2;8;10]	2	

XI. Fənn üzrə tələblər.

Fənnin öyrənilməsi nəticəsində tələbəyə memarlığın qədim dövrdən bu günkü günə qədər tarixini, dünya memarlığının əsas abidələri memarlığın nəzəri əsaslarını, istiqamətlərini araşdırmaq, memarlığın dini sosial-ictimai və iqtisadi proseslərin təsiri haqqında anlayış yaratmaqdır. Memarlığın tarixini ümumi bəşəriyyətin tarixi ilə sıx, qırılmaz, müəkkəb proses kimi əlaqələndirmək, müxtəlif xalqların memarlığında ümumi tendensiyalara aydınlıq gətirməkdir.

XII Fənn üzrə təlim nəticələri:

1. Beynəlxalq və milli memarlıq üslublarını müqayisəli şəkildə təsvir edir.
 2. Beynəlxalq və milli memarlıq üslublarının əsas xüsusiyyətlərini izah edir.
 3. Azərbaycanın memarlıq ənənəsini və onun mədəni özünəməxsusluğunu tarixi kontekstdə izah edə bilir.
 4. Ölkəmizin memarlıq ənənəsini coğrafi kontekstdə izah edir.
- Beynəlxalq və milli memarlıq sənətinin nümayəndələr/hümmələri haqqında məlumatlı müzakirə aparır.
6. Azərbaycanın müxtəlif regionlarında təşəkkül tapmış fərqli memarlıq ənənələrini müqayisəli təhlil edir.

XIII. Tələbələrin fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:

XIV Kollokvium sualları:

1. Memarlığa giriş fənninin predmeti, məqsədi və vəzifələri
2. Azərbaycanda memarlıq sənətinin təşəkkül tapması
3. Manna dövlətində şəhərsalma və memarlıq
4. Antik dövr Azərbaycan memarlığı və inşaat sənəti
5. Azərbaycan memarlığı erkən orta əsrlər dövründə
6. Azərbaycan memarlığı IX-XI əsrlərdə
7. Azərbaycanın səlcuq dövrü xatirə abidələri
8. Səlcuqlar dövründə Azərbaycanda memarlıq məktəbləri.
9. Azərbaycan memarlığı XIV-XVII əsrlərdə.
10. Azərbaycan memarlığı XVIII-XX əsrlərdə

XV Fənn üzrə imtahan sualları

1. Memarlığa giriş fənninin predmeti, məqsəd və vəzifələri
2. Memarlıq sənətinin inkişafının tarixi
3. Azərbaycan memarlığına təsir edən amillər
4. Azərbaycanda evlənmə ənənəsinin yaranması, möhrə və çiy kərpic memarlığının təşəkkül tapması
5. Neolit-Eneolit dövrü memarlığının əsas xüsusiyyətləri
6. Tunc dövrü memarlıq abidələri
7. Son Tunc, İlk Dəmir dövrü memarlığı
8. Manna dövlətinin şəhər qalaları haqqında yazılı mənbə məlumatı (mixi yazıları).
9. Qala Sarınc, Siyahtəpə, Oğluqala abidələri
10. Həsənli yaşayış yerinin tikinti qalıqları, məbədlər
11. Albaniya dövlətində şəhərsalma fəaliyyəti
12. Albaniyanın antik dövr şəhərləri: Xınıslı, Santəpə, Qəbələ, Mingəçevi
13. Albaniyada memarlıq: istehkam tikililəri, ictimai-dini binalar, yaşayış binalar
14. Atropatənada memarlıq və şəhərsalma
15. Qalaye Zöhhak yaşayış yerinin tikinti qalıqları, inşaat keramikası

16. Təxt-e Süleyman yaşayış yerinin memarlıq qalıqları
 17. Atropatenada istehkam tikililəri.
 18. Albaniyanın xristian memarlıq abidələri.
 19. Alban məbədlərinin memarlıq tipləri
 20. Ərəb işğalı dövründə Azərbaycan memarlıq
 21. Azərbaycanda müsəlman şəhərinin formalaşması və onun səciyyəsi.
 22. İslam memarlığının təşəkkül tapması.
 23. Memarlıq abidələrinin tipologiyası. İnşaat texnikası. Konstruksiyalar, Memarlıq bəzəyi
 24. Səlcuqlar dövründə şəhər istehkamları
 25. Səlcuqlar dövründə ictimai-dini binalar
 26. Səlcuqlar dövründə şəhər abadlığı probleminin həlli
 27. Səlcuq dövrü memorial-xatirə abidələri
- Şirvan-Abşeron memarlıq məktəbi
Arran memarlıq məktəbi
Naxçıvan-Marağa memarlıq məktəbi
Təbriz-Zəncan memarlıq məktəbi
Təbriz memarlıq məktəbi
XIV-XVII əsr Azərbaycan memarlığının
Şirvanşahlar sarayının memarlıq xüsusiyyətləri
XVIII-XX yüzilliklərdə Azərbaycan memarlığı

Memarlığa giriş fənninin sillabusu 050809- Turizm bələdçiliyi ixtisası (proqramı) üzrə tədris planı və fənn proqramı əsasında tərtib edilmişdir Sillabus "Tarix və onun tədrisi metodikası" kafedrasında müzakirə edilərək, təsdiq edilmişdir (12 sentyabr, 2025-cü il, protokol № 1).

Kafedra müdiri : dos. K.F.Mahmudov

Fənn müəllimi : B/m V.I.Nəsirli